

Pariunt eosdem somnos illa, quæ aut validè obstruunt cerebri cavitates, vt plurimi, crassique vapores, aut humores: quo modo ebrijs, & his quibus cerebrum pituitosum est, somni profundi contingunt. Eadem ratione hyems, & alia, quæ extrinsecus cerebrum refrigerant paulò violentius, somnos profundos inducunt: quoniam vniuersum calorem à sensorijs repellunt: quæ verò eundem alliciunt, aut loca expediunt, per quæ ille mouetur, leuioris somni sunt causæ. Ad quas quidem redigenda sunt, quæ Galenus in arte medicinali, & alibi de somno inter cerebri notas scribit, scilicet eos quibus cerebri calidum est, leuibis somnis esse contentos: quod etiam illis contingit, qui cerebrum siccum obtinent: illi enim vt uigiles maximè sunt, sic quum dormiunt, leues habent somnos, contra quàm illi, qui uel frigido, uel humido, uel frigido & humido simul cerebro sunt præditi. Eos autem, quibus calidum & humidum contingit, diu uigilare non posse, & ad somnum conuersos, unà cum sopore uigilare scribit: quarum quidem rerum causas, pauci meo quidem iudicio, rectè interpretantur nã quidam, inter quos est Curtius dicunt, eos qui calido sunt cerebro, ideo leuiter dormire, quia leuiore partitur obstructiones ex vaporibus in cerebro: ex quibus quidem contingit plus virtutis sensificæ ferri ad sensoria: quorum opinio nequaquam recipienda est. Nam etsi calor vapores eleuatos discutere potest, alia tamen ratione obest, quòd eos, & humores à subiectis partibus alliciat, adeò vt non minus conferat ad obstructionem procreandam, & augendam, quàm tollendam. Deinde hæc opinio ponit, omnem somnum fieri à vapore ascendente, & obstruente cerebri cavitates, quod antea falsum esse ostendimus: omnibus enim habentibus cerebrum calidum, ex quacunque causa dormientibus, somnos breuiore, & leuiore contingere vult Galenus. Postremò non ad sensitiuam facultatem, sed ad ipsius calidi influxum, ratio est redigenda. Acakias verò in commentarijs quos scripsit in artem medicinalem Galeni, tradit somnum fieri ab humore cerebrum replente, & grauante, nec non ob defatigationem principis facultatis, & ideo fieri somnos leues, in his, qui calido sunt cerebro, quia calor humiditatem absumit: eos verò quibus cerebrum frigidum est, somniculosiores esse, propterea quod vnã habent somni causam, nempe frigiditatem, quæ minorem (inquit) vim ad procreandum somnum, quàm humiditas obtinet: eos autem qui calidum, & siccum habent cerebrum, vigilantissimos esse: quia calore facultas concitatur, & humore nequaquam degrauatur. At illos, quibus cerebrum calidum & humidum existit, cum sopore uigilare, quoniam coniunctas habent somni profundi, & uigiliæ causas, calorem inquam & humorem. Cæterum humido & frigido cerebro præditos, somnos profundos, & longos dormire tradit, ob copiam frigidæ humiditatis, qua cerebrum abundat. Qui quidem author in hoc hallucinatur: nam primum falsum est, somnum omnem committi ab humore replente cerebrum, & defatigatione principis facultatis, multa enim alia sunt (vt antea ostendimus) quæ somnos faciunt, vt tenebræ, musica, externum frigus, titillationes pedum, & infinita alia, quæ ad prædictas causas redigi nequeunt. Deinde naturalis somnus, qui fit à repletione cerebri, non ab humore grauante cerebrum, sed à vapore, obstruente illius cavitates, nascitur. Præterea male statuit somnum fieri ex lassitudine principis facultatis, nam (vt antea id quoque docuimus) non ex dissolutione alicuius facultatis, sed ipsius calidi innati, quando ex lassitudine, & consumptione nascitur, somnus contingit, aut si facultas aliqua afficitur, certè illa non est princeps (vt ille statuit) sed sensitiua. Adde quòd sua non seruet principia, quum enim posuisset somnum fieri, vel à repletione, uel à defatigatione, postea rationem reddit sumptam ex frigiditate, quando causam reddere vult, quum quibus cerebro sunt frigido sint somniculosi, nec docere quidem potest, quid frigiditas conferat ad somnum. Quòd uerò somnos leues habeant, qui calido sunt cerebro, ratio non est (ut ille arbitratur) quòd illorum calor humiditatem absumat. Nam si solus calor ipsa temperie exuperat, nullus est humor superfluus, qui consumptionem requirat, alioqui deficiente humore, non solum calidum (ut ponitur à Galeno) sed calidum & siccum erit cerebrum. Præterea commune non erit hoc indicium omnibus, quibus cerebrum est calidum, nam si somnus ex defatigatione fiat, nullus erit humor absumendus, ut nec in alijs multis somni causis, quum tamen uelit Galenus, somnos fieri leues omnibus, quibus cerebrum est calidum. Vnã esse somni causam frigiditatem cerebri, nequit ille dicere, qui antea posuit somnum omnem fieri, vel à repletione cerebri, uel resolutione facultatis: & illud multo quidè minus, quòd frigiditas minorem vim, quàm humiditas, ad procreandum somnum obtineat, asserere potest. Nam vt Galenus in libris de Locis affectis, & passim alibi testatur, frigida non solum somnum, & sopores, sed etiam simul insensibilitatem asserunt: quum humor ex sua vi ignaua, & imbecilla, ad aliquid agendum minimum conferre valeat. Ea quoque nequit ille docere, quum siccitas ad uigiliam conferat, & humiditas, frigiditasque cerebri profundos, longosque somnos pariant. Ego verò aliter de his puto sentiendum: nam si uigilia fit, quum calidum influens ad cerebrum, & ab eo postea ad sensoria mouetur, somnus autem, quum idem calidum eò non ascendit, meritò fit, vt quædam ex illis qualitatibus, quum in cerebro fuerint, ad somnum, & cum quidem profundum uel leuem, aut alterius generis: alia uerò ad uigiliam faciãt: nam calor cerebri ideo uigiliam, aut leues somnos committit, quia internum calorem ad se allicit. Frigus uerò, somni & eius quidem profundi causa est: quia calidum non mouet, & aliunde commotum temperat, impeditque suos motus exercere: humida qualitas cerebri, somnos & illos